

ВІСНИК ЗАПОВІДНИКА

Горгани
природний заповідник

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

ДІЯЛЬНІСТЬ СЛУЖБИ
ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ

ЕКОЛОГО-ОСВІТНЯ РОБОТА

Вересень
2023

У випуску:

Науково-дослідна робота

стор. 2

Еколого-освітня робота

стор. 5

Будні служби державної охорони

стор. 16

Новини

стор. 23

Зустрічі і співпраця

стор. 24

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Працівниками науково-дослідного відділу проведено:

- вивчення дереворуйнівних грибів в урочищі "Джурджі" Горганського ПНДВ;
- проведення фенологічних спостережень на феномаршруті Горганського ПНДВ;
- камеральну обробку даних, отриманих під час моніторингу на лісових постійних пробних площах № 5, 6;
- написання дописів на офіційні сторінки установи у соціальних мережах.

Червонокнижні гості

Не зважаючи на шум міста, до адміністративного корпусу у м. Нагвірна, завітала Жовна зелена яка ретельно чистила одне із дерев неподалік приміщення.

Що привабило пташку, не відомо чи цікаве дерево, чи невеличкий ліс поряд. Але, можна з впевненістю сказати, що рідкісні птахи трапляються і у містах.

Більше інформацію про Жовну зелену читайте на нашому сайті: <https://gorgany-zarovidnyk.in.ua/zhovna-zelena-picus.../>

У природного заповідника "Горгани" є свої особливі наукові історії.

У 2004-2005 роках на базі заповідника виконувалася і була представлена на конкурсі-захисті Малої академії наук України робота Ольги Яричківської (науковий керівник Уляна Міскевич, науковий консультант Юлія Клімук).

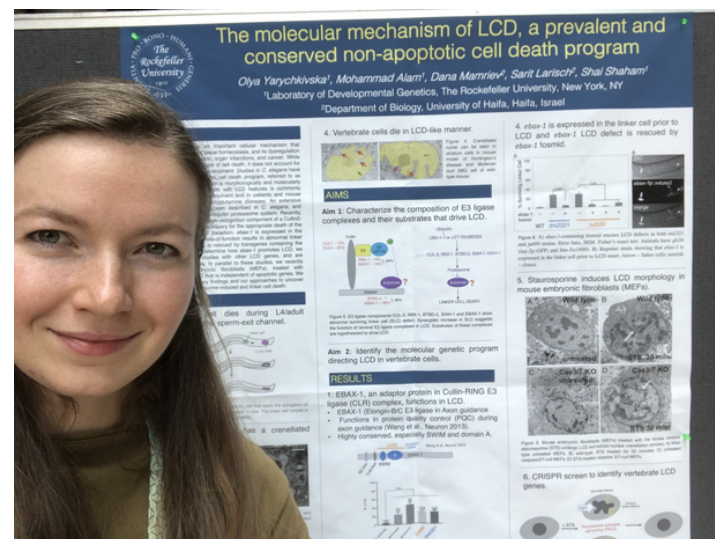
Сьогодні Оля Яричківська - постдок (наукова співробітниця) університету Рокфеллера у місті Нью-Йорк.

Нещодавно Оля побувала у природному заповіднику "Горгани".

"Я приїхала в Україну, щоб відвідати рідних, а також по роботі нашого фонду RAZOM, який допомагає захисникам.

Один день в Горганах - це паломництво до витоків моєї наукової діяльності, це - велике натхнення, яке буде жити мене цілий рік, це - момент відродження, щоб рухатися далі і в науці, і у волонтерській діяльності для України.

Щиро дякую дирекції заповідника за надану можливість побувати тут, а моєму першому науковому керівнику Улянні Дмитрівні Міскевич за супровід".

Цистостереум Мюррея (*Cystostereum murrayi*), донедавна був відомий в Україні за кількома знахідками у на Закарпатті та Львівщині. Плодові тіла цього гриба формують розпростерті плодові тіла на мертвій хвойній деревині, іноді утворюючи невеликі шапинки.

Плодові тіла цього виду мають світлу спороносну поверхню з дрібними тріщинами. Якщо зробити тонкий зріз цієї поверхні і подивитись на нього під мікроскопом, можна помітити чисельні витягнуто-яйцеподібні стерильні утворення - цистиди. Саме через них цей організм отримав свою назву. Деякі автори вказують також на наявність кокосового запаху в молодих плодкових тіл.

Цистостереум Мюррея вважається індикатором природних ялинових лісів.

Трапляється цистостереум і у природному заповіднику "Горгани". Пощастило знайти його плодові тіла у трьох найхарактерніших для "Горган" біотопах: високогірних ялинових лісах на бідних та багатих ґрунтах, а також у кедрових лісах.

ЕКОЛОГО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

Працівниками сектору еколого-освітньої роботи проведено:

- підготовку методичних матеріалів для проведення занять із здобувачами освіти;
- екологічні уроки "Важливість озонового шару для існування планети" та "Праліси - цінність природного заповідника "Горгани" для здобувачів освіти 7-го і 11-го класів Парищенського ліцею;
- екологічні уроки "Цінності та діяльність природного заповідника "Горгани" та "Праліси - цінність природного заповідника "Горгани" для здобувачів освіти 8-го, 9-го і 11-го класу Гаврилівського ліцею;
- екологічний урок "Взаємозв'язки в природі. Тваринний і рослинний світ природного заповідника "Горгани" для здобувачів освіти 7-го і 8-го класів Цуцилівської гімназії;
- підготовку статті про природний заповідник "Горгани" з нагоди відзначення 27-ї річниці від Дня заснування природоохоронної установи;
- екологічна зустріч "Свідомий туризм. Як подорожувати не руйнуючи природу" для відвідувачів Ланчинської міської бібліотеки для дорослих;
- написання дописів на офіційні сторінки установи у соціальних мережах.

Цифрове прибирання знизить рівень CO2!

Саме так! Згідно із матеріалами [Let's do it, Ukraine](#) Інтернет та допоміжні системи виробляють 1 мільярд тонн CO2 щороку.

Як це змінити?

Долучитися до цифрового прибирання, яке проходить у рамках Всесвітнього дня прибирання.

Що ж потрібно зробити?

Почистити свої комп'ютери, ноутбуки та інші гаджети від непотрібних файлів, програм, тимчасових файлів і всього, що довгий час зберігається на пристроях та є зовсім не потрібне.

Який буде результат?

Розрахунок за формулою: Гб цифрового сміття видалено / 2 = заощаджено кВт-гог енергії на рік - так можна дізнатися на скільки ви допомогли. Ну і звісно, ви будете дуже задоволені роботою свого пристрою, який звільнившись від непотрібної інформації почне працювати скоріше.

ЦИФРОВЕ ПРИБИРАННЯ ПРИЄДНУЙСЯ!

- Видалити непотрібні листи й спам на електронній пошті
- Видалити непотрібні додатки та їх дані зі смартфона, почистити кеш

- Очистити веб-браузер: історія, закладки, паролі, додатки
- Відписатись від розсилок, заблокувати небажаних відправників
- Видалити непотрібні дані зі сторінок в соцмережах та чатах
- Очистити диск D: фото, відео, документи, презентації та меми
- Без сліз очистити галерею в смартфоні
- Видалити зайві програми на ПК, почистити кеш
- Усвідомити свою могутність!

Формування екологічних звичок варто розпочинати з дитинства. Саме тому, приходимо із заняттями у заклади дошкільної освіти. Важливим елементом таких занять є інтерактивний та ігровий підхід, адже так діти набагато краще сприймають інформацію. Тож за допомогою дидактичних матеріалів та екоказки проведено заняття "Звільни світ від сміття" для дітей із ЗДО "Квітка Карпат". Діти з захопленням слухали розповідь про собаку Арчі, який збирав пластикові пляшки, щоб здати на переробку, а також самі спробували сортувати сміття за допомогою гри.

Працівники природного заповідника "Горгани" провели екологічний урок "Важливість озонового шару для планети" у Парищенському ліцеї. Здобувачі освіти дізналися, яку роль озон відіграє у житті людини і планети в цілому та які заходи допоможуть зменшити негативний вплив на озоносферу. Детальніше читайте на сайті: <https://gorgany-zarovidnyk.in.ua/ekolohichnyy-urok.../>

Щороку в третій вихідні вересня відзначається Всесвітній день прибирання. Захід покликаний привернути увагу до засмічення навколишнього природного середовища.

Колектив природного заповідника "Горгани" також підтримав ініціативу "Let's do it, Ukraine". Під час прибирання було зібрано близько 350 кг сміття.

Детальніше читайте на сайті: <https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/vidznachennia.../>

На території Горганського ПНДВ відбувся навчальний тренінг «Лісова школа», проведений у рамках проекту «Карпатська лісова школа вздовж Чорної Бистриці», який реалізовує ВСП Надвірнянський фаховий коледж Національного транспортного університету в партнерстві з природним заповідником «Горгани», Надвірнянською та Пасічнянською громадами.

«Лісова школа» – це надихаючий процес навчання, орієнтований на дитину, який пропонує можливості для цілісного зростання через гру, дослідження та спілкування. Лісова школа прагне змінити життя дітей, з'єднавши їх з нашими стародавніми лісами та природними унікальними ландшафтами.

Учасниками тренінгу були учні 9-го класу Пнівського ліцею.

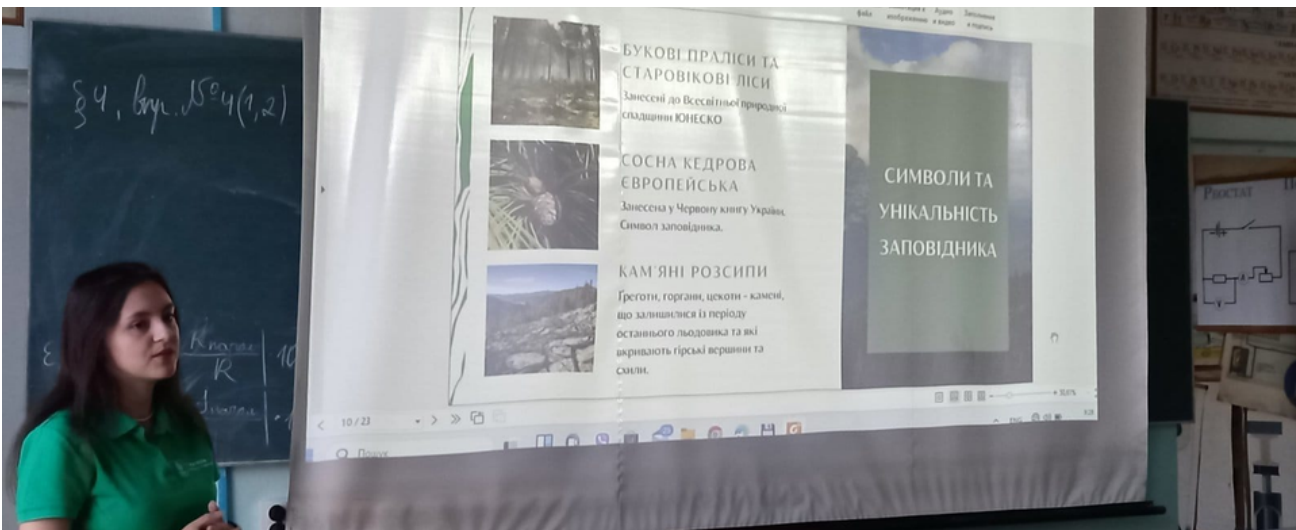
Під час тренінгу учасники відвідали екологічну стежку «Греготи Горган», де ознайомилися з особливостями ландшафтного та біологічного різноманіття природного заповідника. Під час відвідування також проведено навчання з навігації в лісі та горах.

В рамках «Лісової школи» проведена інтерактивна гра «Ах, олень» та обговорення-дискусія «Що можна зробити, щоб запобігти появі сміття».

Працівники сектору еколого-освітньої роботи завітали з екологічними уроками у Гаврилівський ліцей.

Заняття були присвячені цінностям природного заповідника "Горгани", а особливо пралісам та старовіковим лісам, які зростають на території природоохоронної установи.

Бути туристом - це не лише відпочивати, а й оберігати природу. Свідомий туризм та дотримання правил поведінки на природі допоможуть отримати гарні враження, а також зберегти навколишнє середовище.

Правила і дії свідомого туриста:

- Не залишати за собою сміття.
- Грамотно складати маршрут.
- Не порушувати правил поведінки території, на якій знаходитесь.
- Поважати приватну власність.
- Розпалювати вогнище у спеціальних місцях або користуватися пальником.
- Не купатися у високогірних озерах.
- Дотримуватися правил відвідування установ природно-заповідного фонду.
- Облаштовувати похідний туалет подалі від місця стоянки, джерел і стежок.
- Не виступати спонсором знищення Карпат, а саме користуватися екскурсіями на джипах.

Нагадуємо: відвідування території природних заповідників є забороненим відповідно до ст. 16 Закону України "Про природно-заповідний фонд України".

Про діяльність природного заповідника "Горгани" та свідомий туризм розмовляли із відвідувачами Ланчинської міської бібліотеки для дорослих.

Гарна осіння погода є чудовою нагодою, щоб відвідати науково-пізнавальну стежку "Греготи Горган".

Саме тому здобувачі освіти 3-го класу Надвірнянського ліцею 2 разом із вчителями та батьками не втратили таку можливість.

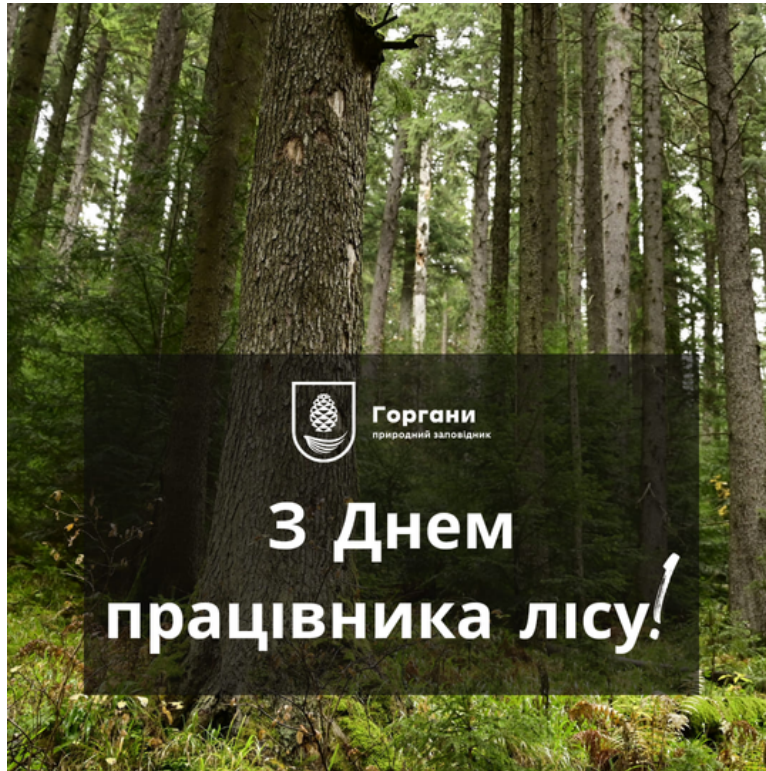
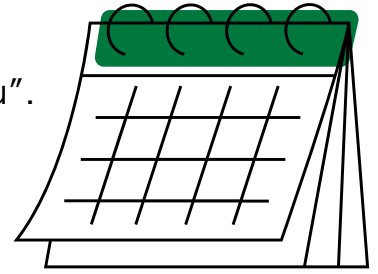
Календар вересневих свят.

12 вересня - День створення природного заповідника "Горгани".

16 вересня - Всесвітній день прибирання та Міжнародний день чистих берегів.

17 вересня - День працівника лісу.

22 вересня - День без автомобіля.

БУДНІ СЛУЖБИ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ

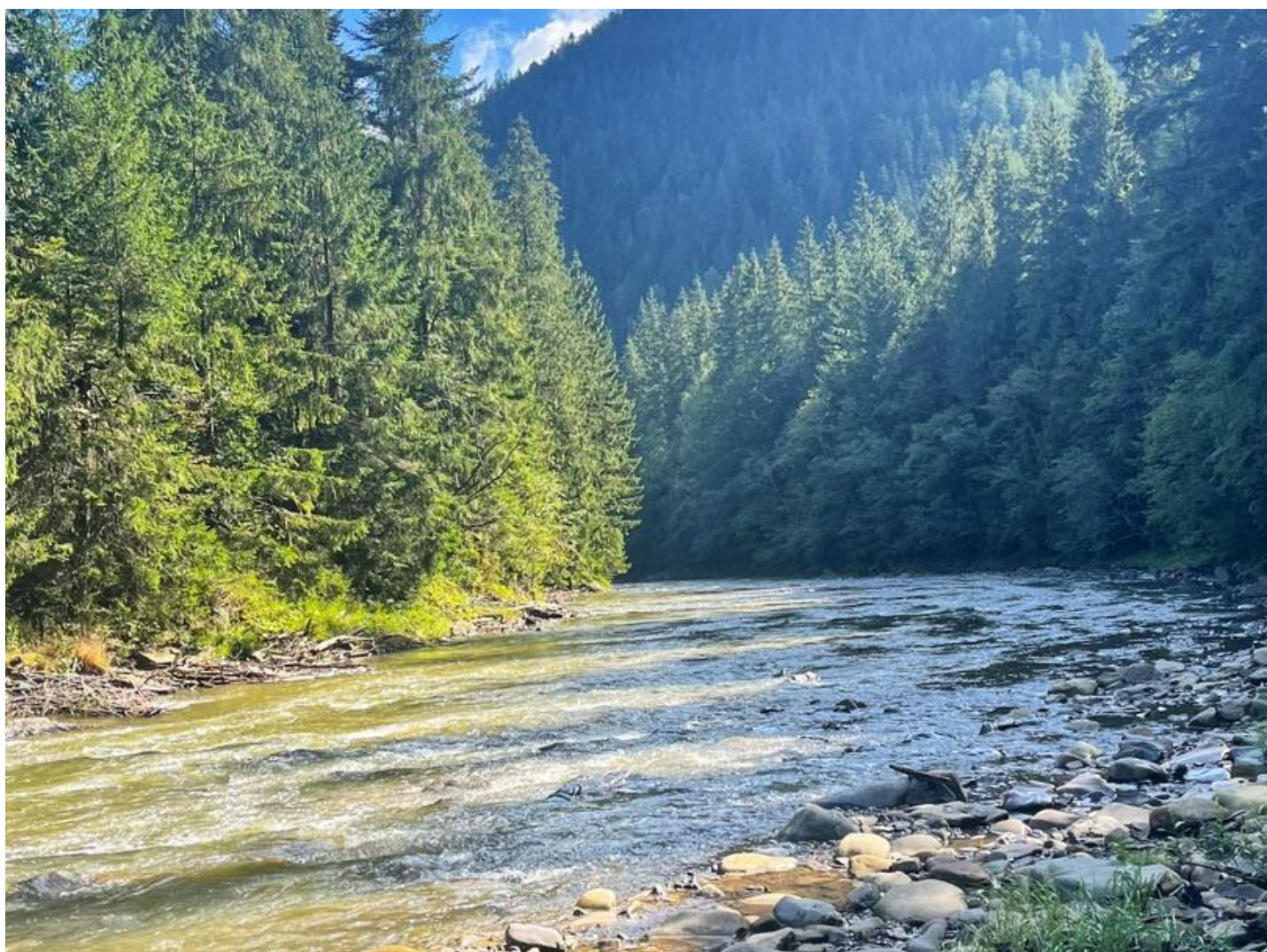
Працівниками Горганського і Черніківського ПНДВ протягом місяця проведено:

- 8 рейдів-перевірок (ур. "Миговач", "Столи", "Озеро", "Березний", "Нивка", "Перехресний", "Новобудова");
- спостереження по програмі SMART, збір даних про рослинний і тваринний світ.

Взято участь у Всесвітньому дні прибирання та акції присвяченій Міжнародному дню чистих берегів.

Працівниками відділу ДО ПЗФ проведено:

- патрулювання території заповідника з метою контролю за порушенням законодавства;
- спостереження за флорою і фауною.

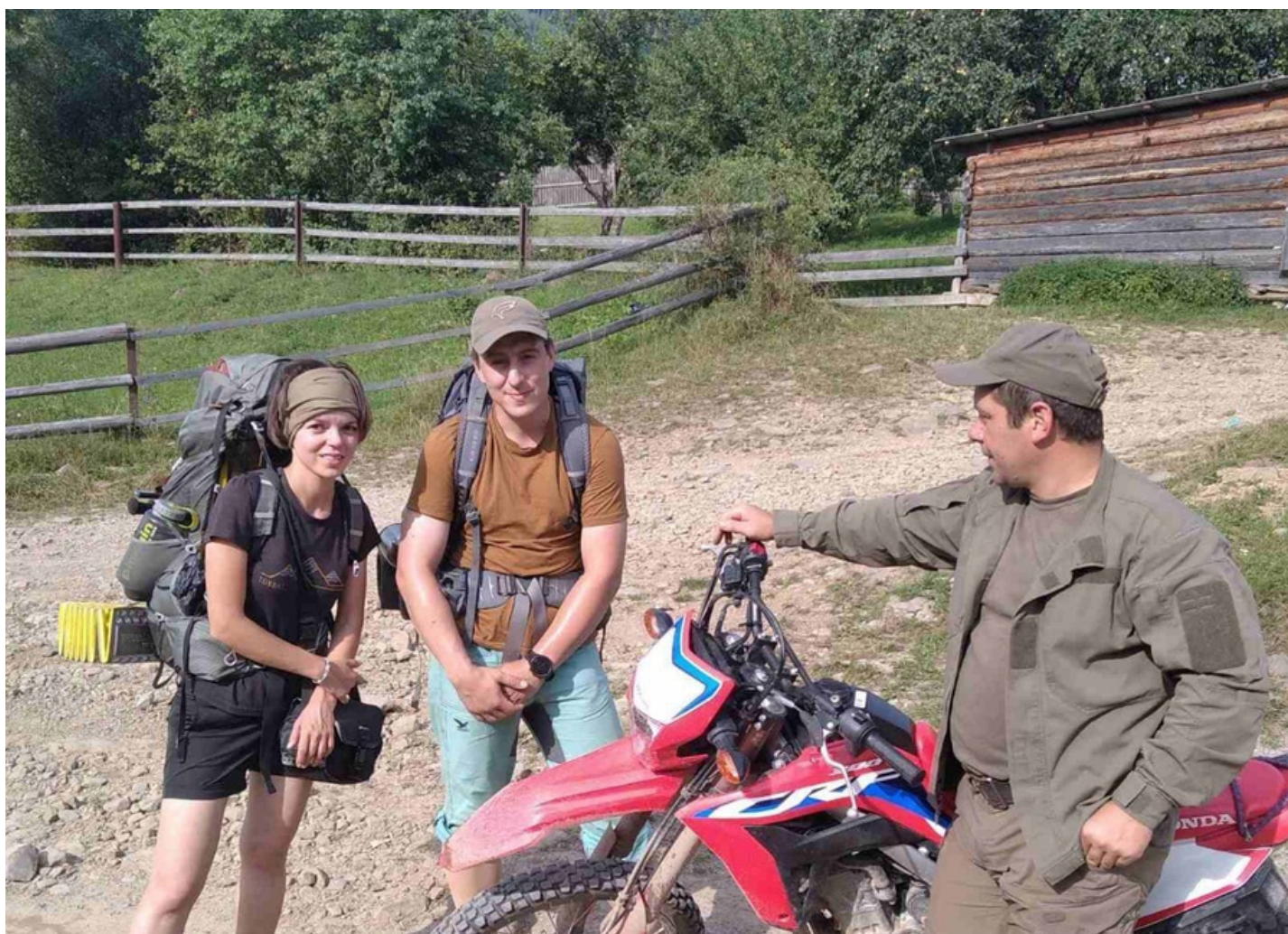
Бесіди з населенням

Працівники Горганського ПНДВ провели роз'яснювальну бесіду з туристами щодо дотримання природоохоронного режиму.

Під час розмови працівники наголосили на важливості збереження природи та дотримання природоохоронного законодавства.

Туристи подякували за надану інформацію і повідомили, що обраний ними маршрут не проходить по території природного заповідника "Горгани".

Дякуємо за свідоме ставлення до охорони природи!

Рейд-перевірка в урочищі "Миговач"

Рейд перевірка природоохоронного режиму - урочище «Миговач» Горганського ПНДВ.
Пишаємося можливістю бути частиною природоохоронної місії і зробимо все можливе, щоб зберегти природні багатства заповідника для наших нащадків.

Природні заповідники завжди були особливими місцями, де природа царює в своєму величому розмаїтті. Проте навіть в таких місцях, де діяла непорушна гармонія природних процесів, інколи можуть виникнути незвичайні виклики. Одним із таких викликів для природного заповідника «Горгани» стали вітролом і вітровал.

Вітролом- явище при якому стовбури або гілки дерев ламаються або руйнуються внаслідок гії вітру.

Вітровал — вивертання вітром дерев з корінням, що відбувається при швидкості вітру понад 20-25 м/с, коли сила вітрового тиску на крону дерева перевищує силу зчеплення його коріння з землею. Деякі з величезних дерев були повалені, а рослинність зазнала серйозних пошкоджень.

Вітровал і вітролом - це нагадування нам, що природа завжди непередбачувана. Але вона також має неймовірну здатність до самовідновлення. Ми, як «опікуни» природного заповідника «Горгани», розробляємо плани відновлення та здійснюємо нагляд, щоб спостерігати за відновленням природи після цього природного лиха.

Працівниками Горганського ПНДВ проведено прибирання берегів річки Бистриці Надвірнянської у рамках відзначення Міжнародного дня чистих берегів.

Працівники Черніківського ПНДВ долучилися до Всесвітнього дня прибирання.

Пожежо небезпечний період!

Спалювання сухої рослинності: не тільки небезпечно, але і шкідливо для нашої планети!

Ми всі цінуємо природу та красу нашої планети, але давайте поговоримо про щось, що може серйозно загрожувати їй - спалювання сухої рослинності.

Небезпечно для екосистем: спалювання трави та листя може призвести до лісових пожеж та завдати незворотньої шкоди дикій природі.

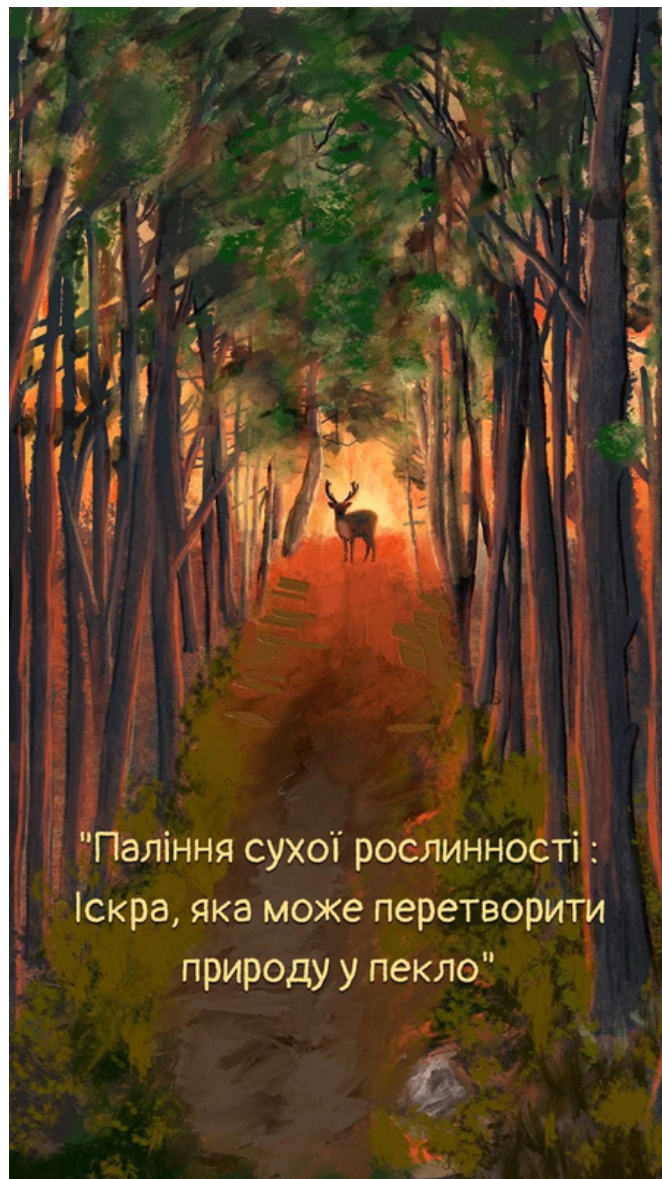
Шкідливо для здоров'я: викиди шкідливих речовин під час спалювання впливають на якість повітря та можуть завдати шкоди нашому здоров'ю.

Негативний вплив на клімат: викиди парникових газів призводять до зміни клімату.

Ми всі несемо відповідальність перед нашою природою. Тому давайте: не спалюймо суху рослинність без необхідності.

Повідомляймо місцеві влади про незаконні акти спалювання.

Підтримуймо екологічні ініціативи і роботу організацій, які змагаються за збереження нашого навколишнього середовища.

"Паління сухої рослинності :
Іскра, яка може перетворити
природу у пекло"

Давайте разом допоможемо зберегти нашу природу для майбутніх поколінь.

За самовільне спалювання сухої трави, опалого листя та інших рослинних залишків, що заборонене в Україні, громадянам загрожує штраф, розміром від 3 060 до 6 120 грн, а для посадових осіб - від 15 300 до 21 420 грн.

Штрафи встановлені для попередження пожеж та збереження навколишнього середовища.

Законодавство спрямоване на захист природи та безпеки громадян, і його дотримання є важливою складовою відповідальної поведінки.

Шановні колеги!

Щиро вітаю вас з Днем створення природного заповідника "Горгани".

Вже промайнуло 27 років з того часу, як Указом президента України 12 вересня 1996 року створено Природний заповідник "Горгани".

В цей нелегкий для України час ми стоїмо для досягнення спільної мети. Завдяки вашим зусиллям, наполегливій та самовідданій праці зберігаються найцінніші природні комплекси, типові та рідкісні представники флори і фауни. З кожним роком ми розвиваємося, удосконалюємося та впроваджуємо нові ідеї, спрямовані на розвиток установи.

Бажаю вам міцного здоров'я, добробуту, благополуччя, душевного спокою, творчої енергії, нових звершень, сил і наснаги на шляху до збереження природних багатств, успішної професійної діяльності. Витримки у цей надважкий час. З Божою допомогою подолати усі труднощі і досягти вагомих результатів у розвитку Заповідника, а також у збереженні екосистем.

Пам'ятайте, ви бережете не лише природу, але й надію на майбутнє.

Висловлюю щире подяку Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, органам місцевого самоврядування, Франкфуртському зоологічному товариству в Україні за підтримку та розуміння протягом цих років.

Дякую кожному захиснику і захисниці, які охороняються наш спокій. Герої - не у фільмах, вони в реальному житті. Низький уклін вам за вігвагу і самовідданість у захисті України.

Вірю, що тільки в єднанні і Божій опіці вже найближчим часом під мирним українським небом досягнемо вагомих результатів у подальшому розвитку Заповідника та збереженні унікальних природних комплексів Надбистрицької Гуцульщини.

З повагою, директор природного заповідника "Горгани" Ярослав ПЕТРАЦУК.

ЗУСТРІЧІ І СПІВПРАЦЯ

Розробка нового Проекту організації території продовжується.

У природному заповіднику "Горгани" відбулася робоча зустріч (виробнича нарада) з представниками Франкфуртського зоологічного товариства, українсько-німецького проекту "Підтримка природно-заповідних територій в Україні" та науковцями.

Під час зустрічі були опрацьовані питання щодо основних природоохоронних цінностей та їхніх загроз і проведено підготовку до наступної зустрічі із зацікавленими сторонами.

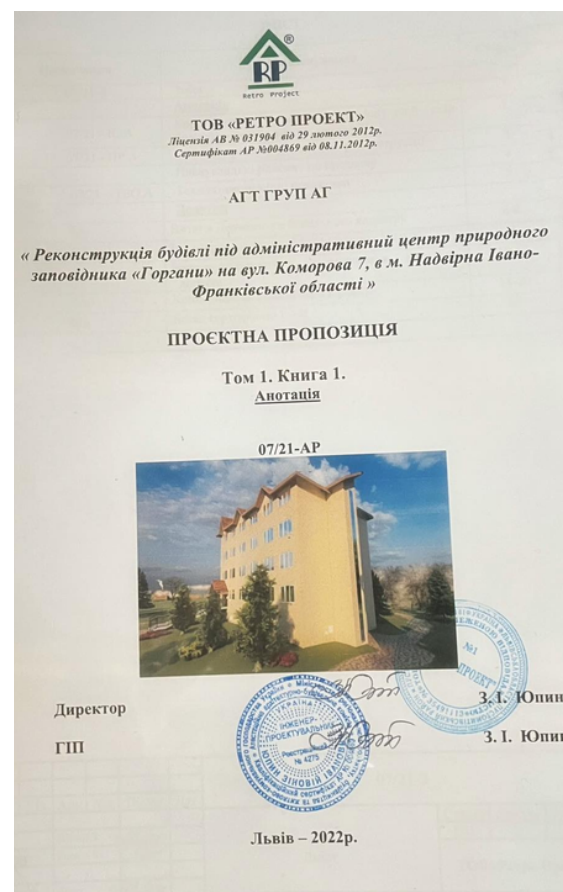
Детальніше про зустріч та учасників читайте на сайті: <https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/robocha-zustrich.../>

Відбулася презентація проекту реконструкції адміністративного приміщення природного заповідника «Горгани».

За проектом, можемо очікувати сучасні інноваційні зміни, які підвищать комфорт та робочу ефективність команди. Вдосконалені робочі простори, відновлені природні елементи у дизайні та використання екологічних технологій - це лише кілька із чудових переваг цього проекту.

З нетерпінням чекаємо майбутнього адміністративного корпусу та можливості працювати у такому природному середовищі!

Горгани

природний заповідник

78405, вул. Добровольців, 7д
м. Надвірна, Івано-Франківська обл.
e-mail: gorgany1996@ukr.net
<https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/>

**ТЕКСТ І ФОТО: ПРАЦІВНИКИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ВІДДІЛУ,
СЕКТОРУ ЕКОЛОГО-ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ, СЛУЖБИ
ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ
ДИЗАЙН ТА ВЕРСТКА: ІРИНА ПІТУХ**